

ALÖFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Helyben évre — 10 kor.
 Megyődvére — 6 „
 Helyben házhoz hordva:
 Helyben évre — 20 kor.
 Megyődvére — 6 „
 Vidékre postán szállítva:
 Helyben évre — 24 kor.
 Megyődvére — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a határ és
 Nagy utáni napok kivételével

Eszközlet és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Amennyiben a közlők visszatérnek
 vagy megöröszik nem vállaljuk.

Előfizetők és hirdetősek a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Előfizetők árát 5 fillér.

NAGYVÁRAD, május 23.

A gazdasági felsőbb szakképzésről.*

Írta: Erős Rezső.

I

A földművelésügyi miniszterium egy szak-
 tanácskozmányt tartott e kérdéssel a közel-
 múltban, mely alalommal a kisszámú meghi-
 vottak eltérő nézetének megnyilatkozása után
 a jel nevelők többsége egy Budapesten létesít-
 endő önálló faiskola mellett foglalt állást.

Egész szükség, hogy a nagy horderejű
 kérdéssel tovább is foglalkozzunk és azt a
 közérdeknek megfelelő gyakorlati megoldásra
 segítsük, annál is inkább, mert a szaktanács-
 kozmány többségének javaslata szerint a közel

* A Biharmegyei Gazdasági Egyesület már 1904 óta
 foglalkozik a gazdasági szakképzés kérdésével s e
 kérdésben állást is foglalt. Ez állásfoglalásnak érvényt
 szerzendő, a gazdasági egyesületek országos szövetsé-
 gének akkori nagygyűlésén az egyet megbízásából.
 Erős Rezső kifejtette az egyesület álláspontját, azon-
 felül küldöttség útján felkeresték az akkori miniszter-
 elnököt és földművelési minisztert. Utóbb, mikor az
 egyetem kérdése és vidéki egyetemek alapítása is
 szóba került, lépéseket tettek az ez ügyért lelkesülő
 dr. Takács Menyhért prépostnál. Az idén tartott szö-
 vetkezeti nagygyűlésen Erős Rezső újból kifejtette a
 bihariak álláspontját. Ezt követően a miniszteriumban
 volt szaktanácskozmány, ahol ugyancsak ellentétes né-
 zetek merültek fel, mégis a kisszámú jelenlévők több-
 ségi a Biharmegyei Gazdasági Egyesület álláspontjá-
 val ellenkező javaslatot tett a miniszternek, miért is az
 Egyesületnek ez ügyben többször kiküldött előadójá,
 Erős Rezső indítatva érezte magát arra, hogy az
 Egyesület álláspontját a nyilvánosság előtt behatós-
 ban ismertesse.

jövőben, — sőt féltő, hogy hosszú időn át —
 nem lesz a kérdés megoldható, ami kulturális
 és gazdasági haladásunk kiszámíthatlan kárá-
 val járna.

A gazdasági szakoktatást magánjellegű inté-
 zetekben Albert kir. herceg és Festetich
 György gróf a múlt évszázad elején honosi-
 tották meg és csak 1850-ben lett nyilvános
 állami intézménnyé.

Nem sok idő kellett hozzá, hogy a szak-
 oktatás fejlesztésének a németországi tanári
 körökben már élénkké vált kérdése hozzánk is
 átszivárogon.

Id. Sporzon Pál, a keszthelyi gazd. tanin-
 tészet akkori igazgatója már 1869-ben tárgyalja
 a kérdést, egy a »hazai gazdasági felsőbb tan-
 intézetek szervezésének kérdéséhez« című fü-
 zetben, melynek IV. fejezetében azt írja, hogy
 »Akik azon véleményen vagyunk, hogy a
 gyakorlati iránynak kellő tért, a gyakorlati be-
 avatkozásnak pedig lehető alkalmat kell nyuj-
 tani« — az intézetnek »önálló, tehát egyete-
 mektől független felállítását fogjuk pártolni«,
 mert: »jobb, ha azok nagy városok zajától tá-
 volabb lesznek felállítva.«

Ez időtől több kevesebb élénkséggel folyt
 egy csendes vita, mely eltekintve az imént
 idézett megokolástól és ugyancsak Sporzon-
 nak a hazai gazdasági tanügy tárgyában 1872-ben
 kiadott emlékiratában megújított azon érvelése
 kapcsán, hogy »nagyszerű városok legkevésbé
 alkalmasak gazd. tanintézetek számára — még
 a legfelsőbbekre sem« — annál is inkább az

önálló intézet mellett foglalt állást, mert a lé-
 tező intézetek mindegyike — első sorban az
 akadémiává emelt Magyaróvár ez uton remé-
 nyelt magasabb fokra emelkedhetni és főinté-
 zetté fejlődni, a mire az időközben létesült
 Bécsi Hochschule még buzdítóbbnak látszott
 hatni.

Volt azonban még egy oka annak, hogy
 a felső gazdasági szakképzés egyetemi fakul-
 tásra vitelének hívei kisebbségben maradtak,
 ugyanis, hogy nem kellett a gazdák az egye-
 temnek és így valószínűleg számosan voltak,
 kik nem próbálkoztak oly szekerre feljutni, mely
 láthatólag nem akarta őket felvenni.

Igy történt az, hogy az önálló főiskola
 hívei mind több reménnyel csüngtek eszmé-
 jükön, melyhez a nagyon megváltozott viszony-
 nyok között is ragaszkodnak, talán csak a kö-
 vetkezetesség látszatáért.

Németországban, melynek 20-nál több
 egyeteme és műegyeteme van és ezek nagy
 részén fakultáson vagy legalább külön tanszéken
 képezik a gazdákat és a hol az akadémiákon
 kívül külön főiskola is rendelkezésére áll a
 gazdasági téren magát kiképezni óhajtó fiatal-
 ságnak; vagy Ausztriában, hol a bécsi főiskola
 mellett több egyetem és műegyetem bir gaz-
 dasági tanszékekkel, a főiskola és fakultás fölötti
 vita ártatlan eszmecsere, mely mégis bir annyi
 fontossággal, hogy kölcsonös bírálgatásával
 figyelmezteti egyik a másikat az előnyök meg-
 szerzése és a hátrányok kiküszöbölésére.

Egészen másképp áll azonban a dolog ná-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Karhatalommal.

(Manu militari.)

Vigjáték egy felvonásban.

Franciaiból fordította: N. G.

(Vége.)

VI. JELENET.

Junot, Henri.

Junot: Soha életemben nem voltam ilyen
 nyugtalan.

Henri: Ugyan miért?

Junot: De hát . . . no, mert félek, hogy
 ez az altisz tetézni fogja a saját baklövésével
 azt az ostobaságot, amelyet ön velem eikövet-
 tetett!

Henri: Nem kell félni semmitől. Az altiszt
 butasága közepes és megnyugtató.

Junot: Mennyi időre van szükség, hogy
 Mme Dauvint idehozza?

Henri: Nem tudom . . . Alig tíz percre.
 Csak nem hágy itt?

Junot: Nem, nem maradok

Henri: Akarom, hogy ön itt legyen, mi-
 előtt Margueritetel beszélék.

Junot: Itt leszek.

Henri: Nem fog ellentállni, ez világos.

Junot: Remélem teljes szivemből.

Szünet.

Henri: Mit akart mondani?

Junot: Én? Semmit!

Szünet.

Henri: Hogyan?

Junot: Nem, nem. Nem mondtam semmit.
 (Előveszi és megnézi óráját.) Kimerit ez a vá-
 rakozás.

Henri: (Előveszi óráját.) Kétségtelen. Nem,
 nem. Milyen bolondok vagyunk, hogy így aggó-
 dunk. El fog jönni s mi ketten így fevilágo-
 sítjuk . . .

Junot: Hogy be fogja látni, mennyire hi-
 bázott az anyja ebben az ügyben.

Henri: Az anyja, teingaté! Ajánlom neki,

hogy fogadja meg imént adott tanácsomat! El-
 keseredésem, érzem, oly magas fokra hág el-
 lene, hogy ha hallanám a szavát, képes lennék
 megfojtani.

Junot: Ugyan csillapodjék!

Henri: Bocsásson meg, ez a tréfa hat hó-
 napja tart így! Hat hónap alatt husz esztendei
 készletem merített ki szelidségemből. Ha Mar-
 guerite itt lesz . . . (Szünet, előhuzza óráját.)
 Hogyan?

Junot: (Ő is elővette) Én? Semmit!

Henri: Kezdem sokallani az időt!

VII. JELENET.

Ugyanazok. Altiszt.

Az altiszt hangja: (A kulisszák mögött.)
 Be fogok számolni néki.

Henri: A csendőr hangja! Ez ő! Ugy fel-
 vagyok indulva!

Junot: Hát még én!

Altiszt: (Belépve.) Elnök ur, van szeren-
 csém beszámolni azon drámai eseményekről,
 melyek csak az imént játszódtak le.

VALÓDI PANAMA-KALAPOK

Pálffy Kálmán
 Finom úri divat üzlete
 NAGYVÁRAD, FÉ-UTCA 43. TELEFON 672.
 Kalapokban Európa legjobb-
 készítményei: SZABOTT ÁRAN
 MELLETT

KIZÁRÓLAG
 SAJÁT KÉSZÍTMÉNYŰ
 URI FEHÉRNEMŰEK

PELIKAN ÉS GYUKITS
 TISZKIR. UDV. KALAPGYÁRÁSON
 FŐRAKTÁRA.

lunk, hol a német vágányon futó lassu vita már is évtizedeken át egyenesen meggátolta a fejlődést és okozója volt annak, hogy gazdasági tanügyünk három évtized előtti helyzetéből máig sem tudott eléggé kibontakozni és ha a főiskola erőltetésével most ismét utját vágjuk a haladásnak, úgy beláthatatlan időre elzárjuk a haladás lehetőségét.

Dr Lorenz, az osztrák földmivelésügyi miniszteriumban tanácsosa, a gazdasági és erdészeti legfelsőbb fokú oktatásról 1874-ben írt munkájában idézi Renninget, ki azt írta az »Augsburger Allgem. eine Zeitung« 1872. június 3. és 4-iki számában, hogy nincs kizárólagos »gazdasági tudomány«, mert hisz ez alatt a természettudományok és nemzetgazdaságtan idevágó részeit értjük; vagyis ez a tudományok alap, a többi kivitelbeni alkalmazásra vonatkozik.

Ki vonná kétségbe, — mondja tovább Lorenz, hogy a tudományos kutatás és haladás ne szolgálja a földmivelés előnyére, azonban csak akkor, ha a különleges gazdasági kérdések nem elzárkózva követik azt, hanem a tudományok közvetlen körébe vonatnak.

Ez tehát rövid megokolása annak, hogy gazdasági felsőbb kiképzésre szükség van és ebben mindnyájan egyetértünk, vagyis nem a lényegen, hanem egy másodrendű kérdésen vitatkozunk akkor, a mikor a főiskola vagy egyetemi fakultás előnyösebb voltát feszegetjük; pedig vitán felül áll, hogy a legfelsőbb kiképzés ép oly jól nyújtható az egyiken, mint a másikon. — A voltaképeni kérdés tehát oda irányul, melyik mód juthat könnyebben és előbb érvényre, illetve melyik alkalmazható hazai viszonyaink között kevesebb áldozattal haladéktalanul és a jogos kívánalmaknak megfelelően.

A lefolyt viták során kiemeltetett az, hogy a legfelsőbb szakoktatásra különösen tanárképzés céljából van szükség; ez bizonyára egy

lehetetlen kívánság, hisz egyetemi tanárokat képző még felsőbb intézet sincs; az egyetem hallgatóiból lesz egyéni kiválás és továbbképzés útján minden szakmán tanár, tehát amint mérnök, orvos, jogász tanárrá képezi magát, csak úgy fog a gazdasági tanár is kiválni.

Kétségtelen azonban, hogy ez nem lehet érv a főiskola mellett, sőt inkább ellene szól, mert bizonyos, hogy az egyetemi képzés az egész világon elfogadott legmagasabb iskolai minősítés, ezt a közfoglalom szerint kisebb fokozatu iskolán tulszárnyalni lehetetlen.

Hangoztatva lett a főiskola mellett, hogy a természettudományok az egyetemen egész általánosságban adatnak elő, holott ezekre főleg alkalmazásukban van szükség.

Visszasság ugyan a legfelsőbb és tanári képzés említése során sokallani azt, ami az egyetemen előadva van, de ezt nem is szabad úgy képzelnünk, hogy a természettudományi vonatkozású készség során — például az o - vostól azt kívánják, hogy az embertől az ázalagig a pálmától a moszatig, a vulkánikus jegectől az elmállott porig s újra képződő cseppköig mindent egyformán tudjon, — vagy mivel az orvos a kificamodott lábat, tört kart erőművilleg is kezelni hivatott, előbb mérnöki ismeretet kell szereznie; a gazdától sem fog a tudomány és bölcsélet műhelye: az egyetem képtelen dolgokat kívánni, hanem okos besoztással utal majd a szükségesre és módot nyújt a tudnivalóság fokozott igényeinek kielégítésére és ez az, ami a tanárnak készülő egyéneknek alkalmat nyújt a szélesebb ismeretkör fejlesztésére.

Az egyetemi tanszabadságot hátrányosnak mondták, mert a gyakorlatban nem kívántak a gazdától oklevet úgy, mint más pályán levő egyéntől.

Tudjuk, hogy a tanszabadság mellett a minősítés csak eredményes vizsgálatok után nyerhető el és így az mi különleges veszélyt sem rejt egy szakmára, a mi pedig a további

megokolást illeti, az ma komolyan számba nem vehető.

Az eddig felsoroltakon túl van azonban még három olyan kérdés, mely lényegében érinti az ügyet és ezek: a szakma iránti érdeklődés; a gyakorlati élettel való kapcsolat és az intézmény létesítésével járó költség.

A magyar középirtokos osztály — a gentry — melyet a nemzet gerincének szoktunk nevezni, 1867. óta háttal fordított az éknek és falunak, hogy hivatalokban keresse boldogulást.

A kiegyezés kapcsán létesült hivatalok sok egyének nyújtottak alkalmazást és mert ezeknek nagy zöme jogi előképzettség útján volt csak elérhető, mindinkább ösztönözték a fiatalság a jogi pályára.

Dacára az e szakmán aggasztó módon emelkedő tultermelésnek, a példa, összekötés és megszokás oda tereli az ifjúságot.

A hivataloskodás és ügyvédi keresetbe merült középosztály csaknem az egész gentryt magához vonzotta, számos oly birtokos, ki tehetségét és munkaképességét birtokán a saját és a köz hasznára érvényesíthetné, ösbirtokát csak mellékjövedelem számba veszi, nem fordít arra kellő gondot és így nem érvényesül az a közvagyonban oly mértékben, mint azt várhatnók.

De még ennél is nagyobb baj, hogy e réven lazult meg a néppel való szoros kapocs, így idegenkedett el az uri osztálytól.

Nagy horderejű dolog az, hogy a birtokos osztály fiai felvegyék az ősök szerepét, állítsák vissza az összekötő kapcsot a nemzet megerősödésére és vigyék előbbre köztük és velük a gazdálkodást a legnagyobb nemzeti vagyon fokozott jövedelmeztetése, a közvagyonosodás emelésére.

Erre kell alkalmat, módot nyújtani minél előbb, erre szükséges oly intézmény, mely alkalmas arra, hogy kielégítse a szülők és fia-

Junot: Mi történt?

Altiszt: Az, hogy az illető hölgy kétségbeesett ellenállást fejtett ki.

Henri: Ellenállott?

Altiszt: Miután hiába iparkodtam megfogni őt a butorok mögött, mint a tükrös szekrény, chaise longue, pohárszék, karosszék et caetera, ahová felváltva menekült, kénytelen voltam karamat mozgósítani ellene.

Junot: Teringettét?

Altiszt: Elnök ur, képzelje csak magát alázatos szolgája helyzetébe! Az illető hölgy egy legalább is 25 centiméter hosszú kalaptüvel volt fölvegyerve. Azzal fenyegetett, hogy kiszurja a szememet, amelyekre sokat tartok, nem magamért, de a kormányért, tekintettel arra, hogy ezekkel vigyázok a gonosztevőkre.

Junot: Végre is mi történt?

Henri: Hol van ő?

Altiszt: Egy forgó könyvszekrény mögött hagytam, de azóta aligha helyet nem váltott. Két kollégám, a legerősebb fickók ide fogják vezetni, kiknek meghagytam, hogy ne éktele-nítsék el csak az okvetetlenül szükséges határok között.

Henri: Ha a legkisebb kár esik benne, velem számolnak!

Altiszt: (Az ablakhoz menve.) Ne féljen semmit, ime itt jön a legjobb állapotban.

Junot: Kedves fiam ő bizonyosan el lesz keseredve. Időt kell engedni neki, hogy lecsillapodjék még mielőtt beszélnék vele.

Henri: Magam is azt tartom kedves elnök ur. Jöjjön. (Altiszthez.) Vezesse ide s mondja meg neki, hogy várjon reánk néhány pillanattig.

Altiszt: Leszek bátor.

Junot: (Henrihez.) Jöjjön.

(El Henrivel.)

VIII. JELENET.

Altiszt, majd Mme Dupré.

Altiszt: (Magához.) Azt kérdezem magamtól hivatásos kíváncsisággal, hogy tarthatja egy ifju és kellemes ember ezt a teremést anynyira, hogy csendőrrrel keresteti... Végre is! Mindenfélé izlés van a természetben.

Mme Dupré hangja: Ne nyuljon hozzám! Legyőztek, engedek, de ne nyuljanak hozzám!

Altiszt: (Kinyitva az ajtót.) Hatoljon be ide asszonyom. (A színpalak közé.) Köszönöm, kedves kartársak. Visszavonulhatnak, jelenlétem elég lesz.

Mme Dupré: (Belép, kalapja meg van fordítva, esernyője összetörve.) Küzdöttem! Küzdöttem csudálatraméltó eréllyel a régi régimethez méltó hatalmi visszaélés ellen!

Altiszt: Az urak kéretik, hogy kegyes legyen várakozni egy pillanattig az én őrizetem alatt.

Mme Dupré: Egész Guéret, a Grande Rue-be összegyülekezve, hogy lássa ezt az utálatosságot, tanuságot tehet, hogy három csendőrről volt szükség egyetlenegy anyóssal szemben!

Altiszt: Üljön le és élvezzen egy kis nyugalmat. Büszke lehet rá asszonyom, hogy olyan fizikai kinézés mellett, mint a minő önt jellemzi, egy férfi mégis oly hévvel keresteti önt.

Mme Dupré: Node ez nem fog így végződni! Cayennebe fogom őket elküldetni.

Altiszt: Ahol a bors terem? Ez messze van. De térjünk vissza mondásomhoz. Mikor önt szemlélem s eszembe jut: annak az ember-

nek boldogságát tartom kezeim között, megzavarodom az ámulattól. Anélkül, hogy bántani akarnám, kijelentem, hogy ön nem képezhetné az én boldogságomat.

Mme Dupré: Mit akarnak velem tenni most?

Altiszt: Nem tudom. Csak azzal vagyok megbizva, hogy kegyedet Dauvin urnak szolgáltassam át.

Mme Dupré: Vömnék? És ha ő megölne?

Altiszt: Meg fogja önt ölni a 426-ik cikk erejénél fogva a törvényszéki elnök rendeletére. Ez a legtörvényesebb halál lesz s önnek nem lehet semmi panasz.

Mme Dupré: Valóban?

Altiszt: Annál kevésbé, mert ennek az ön korában már nincs is oly nagy jelentősége.

Mme Dupré: Mit mond?

Altiszt: Azt mondom, hogy az ön korában...

Mme Dupré: Szemtelen!

(Pofon üti.)

Altiszt: (Arcát tartva.) Szerencsétlen! Fel-pofozta a nemzeti csendőrséget! (A bal ajtóhoz megy és kiált.) Elnök ur!

IX. JELENET.

Ugyanazok, Junot majd Henri.

Junot: Lecsillapodott már egy kissé.

Altiszt: Viszonylagosan.

Junot: (A' ön itt van, szőgyen a hatóságra!

Henri: Marguerite, drága Margueriteom! (Észrevéve Mme Dupré.) A teremését! Az anyósomat hozta el! (Neki ront.) Takarodjék innen!

Mme Dupré: (A kanapé mögé menekül.) Segítség!

talság igényeit, a melyen egyenlő maradhat más pályára törekvő társaival és szerzett képessége és tudományos minősítése nem szorul más, különösen a tultengetten hatalmas jogi képzettség mögé; csak ez a módja annak, hogy a birtokos osztály fainak kedvét mi se lobassza, sőt felkeltse őseinek legtermészetesebb foglalkozása iránt.

Ez csak úgy érthető el, ha a jogi fakultással egyenlő gazdasági fakultással birunk az egyetemen. Csinálhatunk akármilyen önálló főiskolát, az mint intézmény a köztelfogásban mindig kisebb lesz, mint az egész világon legmagasabbnak elismert egyetem; olyannak tekintené azt az ifjuság, mint az állatorvosi főiskolát, melyre minden tudóri fokozat mellett sem fog törekedni a gentry osztály soha és ugyanigy lennének, ha külön gazdasági egyetem címen csatlakoznánk az állatorvosi főiskolához.

Felhívom e fontos körülményre már az 1895. évi III. gazdakongresszus mezőgazdasági és szakoktatásügyi szakosztályának figyelmét, melynek fontosságát az előadó; Szilassy Zoltán teljes mérvben elismerve, azt válaszolta, hogy szükséges, hogy az egyetem bármely fakultásával egyenrangú legyen a főiskola, a melyből kikerülő hallgatók diplomája olyan jogokat biztosítson, mint a jogi, orvosi fakultásoké.

Megerősítést nyert ez Kodolányi Antal szakosztályelnök nyilatkozatában is, ki Balás Arpád, óvári akadémiai igazgatónak azon javaslatára, hogy bármily szervezett főiskola felállítását időelőttnek tartva, az egyetemen és műegyetemen gazdasági tanszékek felállítását kívánjuk, — azt válaszolta, hogy a míg a magasabb intézet nem lesz Budapesten felállítva és nem lesz egyetemi fakultásokkal teljesen egyenjogú és rangú intézet a gazdasági egyetemnek kívánt tekintélyével nem fog birni.

Hogy ezek elismerése mellett miért akarnak a legfelsőbb tudományos minősítéshez a

kisebb fokozatu főiskola erőltetésével közvetve emelkedni, mikor az az egyetemi fokozaton közvetlenül, egyszerűbben és könnyebben elérhető, — azt megérteni nem lehet.

(Vége köv.)

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 23.

Elnök: Justh Gyula.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése és több jelentés beterjesztése után

Bródi Ernő személyes megtámadtatás címén szólal föl.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter válasza után következett a

A cselédtörvény.

Okolicsányi László: E javaslatra, a társadalmi béke biztosítása céljából van szükség. Ebből a szempontból veszi tehát bírálat alá. Helyesnek tartja a szigorú a gazdákkal szemben, kik cselédek irányában köteleességeiket nem teljesítik. Viszont méltányosnak tudja, hogy a gazda cselédjével szemben túlságosan megterhelve ne legyen.

A gazdákra rótt terhek következtében félünk kell, hogy a cselédek között is elterjed az egy és két gyermek rendszer. (Ugy van!) Abban a reményben, hogy részletek során elfogadják majd a módosítást, a javaslatot általánosságban elfogadja. (Helyeslés.)

Vlád Aurél: A törvényből nem várja a társadalmi béke helyreállítását. A javaslatot nem fogadja el.

Elnök az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után.

Rakovszky István alelnök újból megnyitja az ülést.

Horváth József: A maga és nem pártja nevében szól. Erősen kritizálja a törvényjavaslatot, a végén mégis kijelenti, hogy azt elfogadja.

Mme Dupré: (Élénken.) Elfogadom a föltételeket.

X. JELENET.

Ugyanazok és Marguerite.

Marguerite: (Belép.) Anyám, kedves anyám nem történt semmi bajod?

Junot: Nem, gyermekem, nyugodjék meg. A vihar csaknem lecsendesült s a béke mindjárt meglesz férje között, kit imád és anyja között, akit szeret.

Mme Dupré: Soha!

Junot: (Halkan.) Hat hónapi börtön. (Fenn.) Mme Dupré mindkettőtöknek egy svájci utazást ajánl.

Marguerite: Igaz ez, anyám?

Mme Dupré: Istenem, attól a pillanattól, hogy Junot ur . . .

Junot: Ez alatt az idő alatt mi ketten tanulmányozni fogjuk az eszközöket, melyekkel egyetértést és békét lehet teremteni.

Henri: Milyen boldogok leszünk édes kis feleségem!

Marguerite: Szeretlek!

Altisz: A békés megoldás hatása alatt visszavonom panaszsomat . . . egy föltétel alatt.

Junot: Mi az?

Altisz: Csókot akarok kapni.

Mme Dupré: (Közeledve hozzá.) Ezt szivesen.

Altisz: Nem, nem az öregtől, a kicsitől!

Marguerite: (Hozzámegy.) Óh, egész szívből!

Altisz: (Mielőtt megcsókolja.) Értelmiségem ez utolsó incidensben ragyog legfényesebben!

(Függöny.)

Kiáltások: Ilyen beszéd után?

Horváth József: Elfogadja azért is, mert ha nem fogadná el, csak a szociálista uraknak tenne szolgálatot, de elfogadja azért, mert a miniszternek jóindulatában bizik és télszázados munkálkodását honorálja.

Veress József: Vitatja a törvény időszerepességét. Az előre látható volt, hogy ilyen javaslat nem fogja teljesen kielégíteni sem a cselédet, sem a gazdát. Az meg egészen bizonyos, hogy a szociálistáknak éppenséggel nem fog kelleni, mert a szociálisták nem azt nézik, hogy mi a jó, hanem hogy minél nagyobb legyen az elégedetlenség.

Csernoch János: A javaslat nagyon is időszertű. Elfogadja azt.

Elnök indítványozza, hogy a vitát holnap folytassák.

Interpelláció.

Ezután Szabó István terjesztette elő sürgős interpellációját a győri szigetközi belvizek áradása tárgyában. Kéri a földmivelésügyi minisztert, hogy sürgősen intézkedjék az ármentesítésről.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter kijelenti, hogy a sürgős intézkedéseket megteszi.

A választ tudomásul vették és az elnök az ülést 2 óra után berekesztette.

Kossuth Ferenc

a biharmegyei függ. párt diszelnöke.

— Küldöttség a miniszternél. —

Nagyvárad, május 23.

A biharmegyei függetlenségi és 48-as párt legutóbbi közgyűlésén tudvalevőleg diszelnökévé választotta Kossuth Ferenc minisztert az országos függetlenségi és 48-as párt elnökét. A miniszter elfogadta a megyei párt diszelnökségét. Hogy ezt a kitüntetést a párt megköszönje Kossuth Lajos fiának, Nadányi Károly megyei pártelnök vezetésével ma számos tagból álló küldöttség tisztelgett Kossuth Ferencnél, a képviselőház miniszteri szobájában.

A küldöttségben résztvettek Illyés Bálint, Balogh Mihály, Horti Béla, Korda Andor, Szatmári Mór, Farkasházi Zsigmond, Barta Ferenc és Halász Lajos képviselők, továbbá a vármegye számos függetlenségi polgára, Csorvássy István, Pozsgay Károly, Kerekes Elek, Körner József, Ausländer Lipót pártelnökök, Fráter Pál dr, Sas Ede és mások.

A küldöttség tisztelgéséről fővárosi tudósítónk a következő részleteket közli.

A küldöttséget, melyet Nadányi Károly megyei pártelnök vezetett Kossuth elé, a miniszter nagyon szívélyesen fogadta.

Az országos függetlenségi és 48-as párt nagynevű vezérét Nadányi Károly üdvözölte:

— Kegyelmes Uram! Azért jöttünk így színed elé, hogy a biharmegyei függ. és 48-as párt hazafias örömét és háláját kifejezzük, amiért a párt diszelnökségét elfogadni kegyes voltál. A biharmegyei függetlenségi párt minden egyes tagjának szívét meleg szeretet, őszinte ragaszkodás és tántoríthatatlan bizalom fűzi személyedhez. Ez a párt figyelemmel kíséri közéleti szereplésedet és bámullattal adózik annak az okos önmérségletnek és lelkesedésnek, melyet tanúsítasz, mint pártvezér és államférfi. A rosszakarat elferdítheti lelkeidet, támadhat, hogy népszerűtlenné tegyen párthiveid előtt, de meg vagyok győződve, hogy pártunk annál erősebb bizalommal és hittel viseltetik személyedhez. Az évszázados tölgy szílvészek és fergegegek közt is erősen megáll, minket sem tántorit el személyedtől sem ármány, sem rosszakaratu kísértés, hogy azon magasztos művet, melyet dicső atyád kezdett, befejezhessd; t. i. szabaddá, függetlenné tessed az országot és boldoggá a népet; hogy ugyanazok a nagy hajók, melyek

Altisz: A, nem fogja újra kezdeni a barrikádózást! (Henrihez.) Ami pedig kegyedet illeti, mondja meg, mit akar?

Karhatalommal keresteti, mikor pedig idekerül, ki akarja kergetni!

Henri: Én!? Én akartam, hogy ezt a megérát idehozzák?

Altisz: Kétségkívül!

Junot: Rendeletemet adja ide, a rendeletemet!

Altisz: (Odaadja.) Itt van, tessék!

Junot: Ez hallatlan! Tévedtem!

Mme Dupré: Ah, hát a leányomat akarta!

Henri: Igen asszonyom!

Mme Dupré: (Junothoz.) Ez a tévedés sokba fog önnök kerülni.

Junot: Asszonyom, bocsánatot kérek. Ön szabad, elmehet.

Altisz: Egy pillanatra! Én nem eresztém!

Junot: M ga?

Altisz: (Junothoz.) Ez a hölgy személyemben felpofozta a nemzeti csendőrséget s így én ezennel panaszt emelek ellene.

Junot: Felpofozta? (Henrihez.) Meg vagyunk mentve!

Altisz: Felpofoztal Esküdt tanum van rá!

Junot: Kicsoda?

Altisz: Én magam.

Junot: (Mme Dupréhez.) Istenem, asszonyom ne ijedjen meg túlságosan tettének következményei föl. Legfőjebb hat hónapi börtönrel lehet szó.

Mme Dupré: Hat hónapi börtön! Ez rettenetes!

Junot: Hacsak az altisz nem vonja vissza panaszát, bizonyos föltételek alatt . . .

most a haza fiait hontalanságba viszik, hozzák vissza őket a független és gazdag hazájukba. (Eljenzés.) Köszönjük, hogy a diszelnökséget, melyet felajánlottunk, oly jó szívvvel elfogadtad. Büszkén és örömmel értesül majd erről a párt, melyet e küldöttség képvisel. Engedd végre, hogy azok nevében, kiknek érzelmeit az itt megjelentek tolmácsolják, kifejezést adhasak abbeli reményemnek, hogy magas megjelenéssel megtiszteljed legközelebb a mi vármegyénket is.

Kossuth Ferenc meghatottan válaszolt a küldöttség szónokának szavaira:

— Nagy megtiszteltetésnek vettem a biharmegyei függ. párt diszelnökségét, mert az a megye exponált hely, ahol a régi rendszer hagyományával kemény küzdelme van a párt eszméinek és elveinek. Sokszor támadja és rágalmazza a régi rendszer a pártot, de nem fogja lejártni, míg egy magyar is él a magyar földön. A függetlenségi eszme örök, azt csak a szívvvel együtt lehet kitépni a magyarból. De szomorú, ha már nem él, ez azonban kizárt dolog, mert előbb a hazaszeretetnek kell a nemzet szívéből kipusztulnia, ami pedig a nemzet életfeltétele. Mi fölemelt fővel haladunk. Ha ez a haladás néha kesédelmet szenved, a törhetetlen elhatározás soha nem alkuszik, az eszme előbb-utóbb diadalmaskodni fog. Az adott helyzetekhez alkalmazkodni tudva alkot a haza nevében. Nem az egyén, hanem az eszme győz. Helyettünk mások jönnek, és a magyar függetlenség eszméjének fája kivirágzik és dus gyümölcsöket terem. Eszméinkbe vetett bizalommal kérem, hogy haladjanak a függetlenségi eszmék diadalának útján.

Szünni nem akaró eljenzés fogadta Kossuth szavait, aki azután barátságosan kezét fogott a küldöttség tagjaival. Mikor Kossuth észrevette, hogy a küldöttségben több román ajku honpolgár is van, így szólt hozzájuk:

— Sok idő óta élnek a román ajku honpolgárok testvériesen a magyar nemzettel és megtartották nyelvüket és nemzetiségüket. Ez is bizonyítja, hogy a magyar mindig testvérenek tekintette más ajku honfitársát. A szükségleteik nagyon sokban közösek s nekünk célunk, hogy békeességben, jólétben és szeretetben éljenek e hazában a nem magyar ajku polgárok is.

A miniszter szavait Barta Ferenc képviselő tolmácsolta, mire a küldöttség a miniszter lelkes éltetésével eltávozott.

Pótválasztások Ausztriában

Bécs, május 23.

Ma van egész Ausztriában a pótválasztás, ma dől el 170 mandátum sorsa. Bécsben magában 6 kerületben van pótválasztás. A választási küzdelem mindenütt rendkívül heves, de a nyugalmat eddig sehosem zavarták meg. A második kerületben letartóztatták keresztény szocialista izgatókat: kik a haladóparti választóktól elakarták venni a szavazó cédulát. Az ismertebb pártemberek közül ma dől el *Lökker, Percelt, Funke, Kramasz* és *Herold* mandátumának sorsa.

Trieszt, május 23.

A nemzeti szabadelvűek nem vesznek részt a szavazásban és csak a szocialisták adják le szavazatukat.

Prága, május 23.

Ziskovban és Visegrádban tegnap este verekedés volt a szocialisták és cseh nemzeti radikálisok között. A rendőrség szétválasztotta a verekedőket. Az izgatás most sokkal nagyobb, mint a főválasztáson volt s mind a két párt lázas tevékenységet fejt ki.

Leitmeritz, május 23.

A német haladó párt, a szabad német nemzeti párt és keresztény szocialista párt a

pótválasztásra compromissumot kötött s valamennyien Funke polgármesterre szavaznak a szocialista jelölt ellen.

Bécs, május 23.

Csernovitzban gyalogság és csendőrség tartja fenn a rendet. Az összes boltokat és vendéglőket bezárták, mert tartanak a zavargásoktól. A küzdelem rendkívül heves Neumann német haladó és a szocialdemokrata jelölt közt.

Bécs, május 23.

Chonopistban, a trónörökös kastélyában nagyon feltűnt, hogy a kastély 33 szavazó alkalmazottja közül 29-en a szocialdemokrata jelöltre szavaztak.

UJDONSÁGOK.

*** Fetszer püspök előadása.** Az országos kath. Tanügyi Tanács ma, csüförtökön délelőtt Budapesten a Szent István-Társulat termében gyűlést tartott, melynek legfontosabb tárgya volt a pécsi országos tanítói közgyűlés tárgyrendjének megállapítása. A tárgysorozat legkiválóbb pontja lesz az, mely *Nőnevelésünk korszerű kérdéseivel foglalkozik.* Ép azért lelkes eljenzések között határozták el, hogy ezen előadás megtartására egy olyan országos hírű szónokot kérnek fel, mint *Fetszer Antal* felsz. püspök. A püspököt az előadás elfogadására a Tanügyi Tanács gróf *Zichy Gyula* védő elnök útján kéri fel.

*** Az ideai kövezési program.** A folyó évben teljesítendő utcaburkolási munkálatokról most tett előterjesztést a város főmérnöke. E szerint a folyó év folyamán új Körözkői burkolattal láttatnék el Vasut-utca, Jókai-utca, Tilinkó-utca, Ferenc-utca és Városliget-utca. Ez összesen 10141 kor. 25 fillérben van előírványozva. Ez évben már javítás teljesített 7400 kor. összegben s még 9100 korona összegű javítást kell okvetlen eszközölni. Továbbá újból kell átdolgozni a Sztaroveszky-utcán gránitkövezetet; ennek költsége a szükséges új kockakövel együtt 6645 kor. Tehát ez évben 32620 kor. 25 fillér szükséges kövezésre. Fedeztetül azonban csak 11735 kor. áll rendelkezésre. A költségvetésbe ugyanis 29491 kor. 18 fillér van ez évre felvéve, de a kitűnő városi gazdálkodás dicséretére, a folyó évben 17755 kor. 27 fillért fizettek ki az elmúlt évben teljesített burkolási munkákért. A szükséglethez képest tehát most 20884 kor. 34 fill. fedezetlen. Mivel a felsorolt munkák a város érdekéből halaszthatatlanok, a főmérnök javasolja, hogy ezen hiányt póthitel útján fedezze a város.

*** A hazafias szocialisták gyűlése.**

A hazafias alapon szervezett szocialisták vasárnap délután munkásgyűlést fognak tartani az iparos ifjak önképzőkörében. A gyűlés tárgyai:

1. A hazafias alapon szervezett munkás egyesületek szövetségének célja.
2. A nagyvárad hazafias munkás egyesületének a központi szövetséghez való csatlakozása.
3. A szövetség helyi vezetőségének megválasztása.

A gyűlést Zboray Gyula és társai jelentették be a rendőrségnek. Gerő Armin főkapitány a bejelentést tudomásul vette s oly meghagyással, hogy azon a közrend biztonsága érdekében csakis a meghívottak vehetnek részt. Hogy pedig olyan inzultusok ne fordulhassanak elő mint az elmúlt vasárnap, 10 rendőr van kirendelve a rend fenntartása végett. A

rendőrség vezetője dacára annak, hogy a gyűlés Ujvároson lesz, *Kemény Ignác* katonavárosi kerületi biztos lesz. A demokrata had talán bosszúból ugyan erre a napra gyűlést hívott össze a Nagypiac-térre, honnan tüntető felvonulást fognak tartani.

*** Uj vasut Debrecen és Nagyvárad között.** Már két nap óta tanácskoznak egy Debrecen és Nagyvárad között építendő vasutvonal létesítése tárgyában. Ez a vasut közvetlen összeköttetést létesítene a két nagyváros között. Első nap Debrecenben tárgyaltak, tegnap pedig Derecskén s ma vagy holnap Nagyváradon folytatják a tárgyalásokat. A vasut Debrecenből kiindulva, érintené Hosszupályit, Derecskét, a konyári sósfürdőt s Pocsaj, Nagykeréki irányában jönne Nagyváradra. Az már bizonyosnak látszik, hogy az érdekeltség hozzájárulása biztosítja az új vasut kiépítését. Az építéshez alkalmasint még ez évben, legkésőbb a jövő év tavaszán hozzáfognak.

*** A nagylétai jegyzőség.** Nagyléta községe Biharvármegye egyik legnagyobb községe s ennek dacára is a közügyek vezetését a jegyző és egy másodjegyző teljesíti. A folyton növekvő munka azonban a jövőre nézve teljesen lehetetlenné tette a jelenlegi kevés számú vezetéset. A képviselőtestület ez ügyben határozatot hozott s kimondotta, hogy a munkahalmazhoz tényleg aránytalan a munkaerő, azonban megfelelő tisztviselőt nem adhat, mivel nincs a községnek pénze, hanem előterjesztést tesz a belügyminiszterhez és kéri fogja, hogy az állam rendszeresen segédjegyzői állást. A belügyminiszter ezt a kérelmet nem teljesítette. Most a nagylétai jegyző panaszos levélben kéri a székelyhiői járás főszolgabíróját, hogy intézkedjék, miszerint a sok munka feldolgozására megfelelő munkaerő álljon rendelkezésére. A főszolgabíró a levelet beküldte az alispánnak elintézés végett.

*** Uj köztéri felügyelők.** A sétaterekre ugy látszik a jövőben tényleg több gondot fordítanak mint jelenleg vagy az elmúlt időkben. A főkapitány kérelmére engedélyezett 4 ideiglenes rendőrnek lesz kötelessége a város sétatereit, illetőleg köztereit őrizni. A négy rendőrt ma veszi fel a főkapitány s ma már szolgálatra is lesznek beosztva. Végre biztonságban fogja érezni az ember magát a sétatereken is.

*** Marharakodó állomás az állatvadászterén.** A várad-velence-ösi összekötő helyi érdekű vasut a nagyvárad állatvásárok mellett marharakodó állomást akar létesíteni. Az állami állatorvos részletes véleményében foglalkozik a kérdéssel s azt helyesnek tartja. Most Köszeghy József városi főmérnök tett jelentést a város tanácsához, amelyben helyesli a tervbe vett marharakodó állomás létesítését, azonban a hely megállapítására vonatkozólag csak akkor nyilatkozik, ha eldöntik azt a kérdést, vajjon az új vágóhidat az állatvásárok mellé helyezik-e. Ez esetben ugyanis más elhelyezést nyerne a marharakodó állomás, mintha a vágóhid a mostaninak a helyén épül ki.

*** Rengeteg a hernyó.** Az időjárás mellett még más veszedelem is zudult a gazdákra. A hegyen és a rétekben rengeteg a hernyó s teljesen letarolja a gyümölcsfákat. A fertelmes férgek százával borítják el az ágakat Ezáltal nemcsak az ideai gyümölcsstermés lesz oda, hanem a teljesen lekopaszított fa kiszárad s végkép elpusztul. Az sem sokat ér, ha egyik-másik gazda utánna néz s korán reggel és alkonyatkor, mikor az elágazásoknál gyűlnek össze, pusztítja is, mert átmege a szomszédokból is, ahol nem gondolnak a pusztításával. Itt a hatóságnak volna sürgős kötelessége. A legszigorubbann kellene eljárni a hegybíróknak s büntetni azokat, akik nem törődnek a vesze-

delemmel s indolenciájuk másoknak is tetemes kárt okoz.

* **A magyarorszéki inségesek kukoricája.** Ismeretes olvasóink előtt az, hogy az utóbbi évek rossz termései miatt sokat szenvedett magyarorszéki járás szegénysorsu gazdálkodóinak az állam tetemes kukorica mennyiséget adott segélyként oly feltételek mellett, hogy azt az elmúlt 1906. év terméséből visszaterítik. A járás területén Oláhodos, Nagypatak, Tírrószeg, Kisdombrovia községek nyertek egyenként 90—90 métermázsa kukoricát. Az elmúlt év termése habár kedvezőbb is volt némileg mint az előző éveké, mégis a községek nem tudtak eleget tenni kötelezettségüknek, hogy tudniillik a segélyként, illetve kölcsön kapott kukoricát visszadhassák. A főszolgabíró sürgetésére az említett községek közgyűlést tartottak, melyen igazolták, hogy a község termése nem volt annyira kielégítő, hogy abból a 90 métermázsa tengerit visszaadhassák. A határozatban egyidejűleg kéri a főszolgabíró, miszerint hasson oda az illetékes forum előtt, hogy részükre időhaladék adassék mindaddig, míg a községek nem lesznek abban a helyzetben, hogy kötelezettségüknek eleget tehetnek.

* **Méhkerék a korosmák ellen.** Az alkohol ellen indított mozgalom mindig nagyobb és nagyobb tért hódít magának. Legutóbb Méhkerék község képviselőtestülete hozott határozatot, melyben kimondotta, hogy a korosmákat és italméréseket vasár és ünnepnap zárva tartja. A község ez igen üdvös határozata tegnap érkezett meg az alispáni hivatalhoz. A méhkeréki határozat az eddig meghozott hasonló szellemű határozatoktól annyiban különbözik, hogy teljesen egyedül áll megfélebezés nélkül.

* **Borzalmas lelet a temetőben.** Érmihályfalvai tudósítónk háborzongató leletéről ad hírt, melyet tegnap találtak az ottani temetőben. Az esetről tudósítónk a következőkben számol be. Tegnap délután a temetőben többen jártak, kik az egyik sír tetejét megbolygatva látták. A friss nyomok között egy doboz darabja látszott, melyet később kiemeltek onnan. A dobozban egy teljesen feloszlott gyermek hullájára találtak. Az esetről azonnal jelentést tettek az előjárásnak, mely a községi orvos közbejöttével megejtette az orvosrendőri vizsgálatot. A vizsgálat megállapította, hogy a gyermekhullája már 3 hó óta van eltemetve. Azt azonban, hogy természetes halállal mult-e ki a gyermek nem lehetett megállapítani, mivel teljesen fel volt oszolva a hulla. A valószínűség büntény elkövetése mellett szól, amennyiben ha a gyermek természetes halállal mult volna ki az esetben nem lett volna egy dobozban idegen sírra temetve. A rejtélyes bűnyűben a csendőrség megindította a nyomozati eljárást.

* **Névváltoztatások.** Kiskoru Schleger Eliás (Ernö) nagyvárad lakos vezetéknévét Verő-re változtatta. — Herskovits Aladár nagyszalontai lakos nevét belügyminiszteri engedéllyel Havas-ra változtatta.

* **A kofák királynéja az elmekórházban.** A piac réme egy vén kofa Draskovits Pálné általános megbotránkozásra adott okot már igen rég időktől kezdve. Zöldséget, tojást s más efféle árukat kínálgatott a vén asszony megvételtre. Az áruk árát azonban oly magasra tartotta, hogy mindenki neveltségnek találta s eltávozott tőle. Jaj volt aztán az ilyeneknek. A vén kofa nem kimélt sem

cselédet, sem urinőt, hanem a legdrasztikusabb káromkodással kísérte mindaddig, míg csak látta. Anyira ment már e botránnyos viselkedésével a vén perszóna, hogy kerülte mindenki s a kofák mély tisztelettel ezt is csak félve, mertek vele szóba állani, vagy csak rá is nézni. Így vitta ki magának Draskovitsné a kofakirályné címét, melyet viselt a tegnapi napig, amikor is exportálva lett oda, hol hiába akar magának tekintélyt t. i. az elmekórházba. Draskovicsné ugyanis tegnapelőtt délelőtt egy előkelő tisztviselő feleségét sértette meg, aki a rendőrség védelmét vette igénybe. A kofa mikor látta, hogy baj lesz, kerekét oldott. Tegnap azonban Veres rendőrőrmesternek sikerült a vén banyát elfogni s tetteért a rendőrségre kísérni. A rendőrségen Draskovitsné úgy viselkedett, hogy abból elmezavarra lehetett következtetni, miért is tegnap délután beszállították megfigyelés végett az elmekórházba.

* **Égő fenyves.** Fővárosi tudósítónk jelenti, hogy a lipótmezei tébolydával szemben fekvő fenyves valószínűleg gyújtogatás következtében kigyulladt. A tűz látása nagy rémületet és izgalmat okozott a betegeknél, kiket csak nagy ügygyel-bajjal bírtak lecsillapítani.

* **Elveszett folyó hó** 22-én a Rákóczi-úton egy 20 filléres bélyegű kitöltetlen váltó, melyen elfogadóként Menzsár Jenő és kibocsátó Menzsár Jenőné szül. Baumann Mariska neve van. Becsülétes megtaláló kéri, hogy a váltót vigye fel a rendőrségre, esetleg a tulajdonoshoz. Lakása Körözs-utca, 46. sz. a.

TANÜGY.

Egy váradi tanító kitüntetése.

Számborovszky Rezső nagyvárad róm. kath. népiskolai tanítót X. Pius pápa Ó Szent-sége a *Pro ecclesia et pontifice* érdemkereszttel tüntette ki. Ezen alkalomból közöljük róla a következőket:

Számborovszky Rezső most 47 éves; 1879-ben a képzőintézeti tanfolyamok bevégezése után működését Veszprém megyében kezdte meg, majd a Gosztonyi családnál nevelősködött. 1881-ben mint okleveles tanítót a békésmegyei Endrődre választották meg, ezen 10 ezer főnyi szin-katholikus községben, mint az egyháztanács és iskolaszék jegyzője nagy tevékenységet fejtett ki.

1889. év óta, megbízás folytán a Nagyvárad olasz-i róm. kath. fiú népiskolában működik, melyben a 4. tanítói állást, a mb. *Schlauch* bibornok — ezen püspökségi iskola kagyura — mint egy alkalommal egyik küldöttség előtt tréfás kedvességgel megjegyezte — az ő részére létesítette.

Számos tanügyi dolgot írt, melyek a Magyar Allamban, a Magyar Koronában, a békésmegyei lapokban, a Korunkban, Népevelőben, a Népiszkolai Tanügyben, a Nagyvárad-olasz-i iskolák Ertesítőiben s a Népevelési Közlönyben jelentek meg.

A nagyvárad egyházmegyében 1884. évben alakultak meg a tanítóegyletek, 2 egymástól függetlenül működő egyesület alakult, egyik a Nagyváradvidéki, másik a Gyulavidéki, utóbbinál az alakulási jegyzői tisztelet ő tölte be, később ezen egyesület választmányi tagul választá. — A Nagyvárad-vidéki tanítóegyletnek előbb jegyzője volt, jelenleg pénztárnoka, a Mária-Társulat választmányának tagja, a biharmegyei általános tanítóegylet és a Népevelési egyesület választmányának szintén tagja.

A szervezeti szabályzat értelmében az országos titkári állásról történt lemondásakor Magyarország hercegprímása sajátkezűleg írt levelet intézett *Számborovszky* Rezsőhöz, mely-

ben hosszú időn át buzgó és őnzetlen munkásságáért elismerő köszönetét nyilvánítja.

A mult évben mint kongresszusi előadó szerepelt s ezen alkalomból kifolyólag érte őt most ez a szép kitüntetés.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Péntek: Táncos regiment.

Szombat: Koldusgróf.

Vasárnap: Vig özvegy. (Tábori Fridával.)

Baba. Először lépett fel együtt a régi és az új primadonna, *Károlyi Leona* és *Tábori Frida* s mondhatjuk, egyik sem ártott a másiknak, sőt ellenkezőleg emelte sikerét. Mind a két művésznő látható jókedvvel, temperamentummal játszott és énekelt s felvonások végén együtt hívták őket a lámpák elé. Hilárius mester szerepében *Palásthy* keltett sok derűtséget. *Maxin* atya szerepét ezuttal *Szende Ferenc* vette át s kitűnő énekével ebben a nem valami elsőrendű szerepben is nyílt színen tapsokat aratott. Játékán már látszik a többszöri fellépés kedvező hatása. —r.

TÁVIRATOK.

A delegáció megválasztása.

Budapest, május 23. A képviselőház még a nyári szünet előtt megválasztja a delegáció tagjait. A delegáció szeptemberben fog ülésezni.

Aehrenthal és Tittoni.

Róma, május 23. Aehrenthal külügyminiszter Tittonit Rómában fogja meglátogatni, de a királynál Racconigiben fog kihallgatásra jelentkezni. Aehrenthal a pápához is elmegy kihallgatásra.

Polónyi—Lengyel ügy.

Budapest, május 23. Polónyi Géza ma megjelent a törvényszéken, ahol előbb Magyary ügyészt kereste fel, majd a vizsgálóbírónál is megjelent, hogy megnevezze Lengyel eddig előterjesztett bizonyítékait. Polónyi a vizsgálóbírónak kijelentette, hogy Lengyel bizonyítékai 34 év előtti dolgokra vonatkoznak. Kérte aztán a bizonyítékok egyszerre való beszerzését, hogy az ügy halasztást ne szenvedjen. Polónyi után Lengyel járt a vizsgálóbírónál és kérte a tanuinak kihallgatását.

A horvát válság.

Budapest, május 23. Josipovich Géza horváth miniszter ma egy újságíró előtt kijelentette, hogy a Narodne Novine minapi cikkére a magyar kormánynak semmitféle nyilatkozata nincs. A miniszter még mindig reméli, hogy sikerülni fog az egyetértést helyreállítani. Pejacsevics bán ma Budapestre érkezik, hogy tárgyaljon Wekerlével. Innen valószínűleg Bécsbe megy a király elé kihallgatásra,

Briand kizárása.

Páris, május 23. A szociálisták elhatározták, hogy Briand miniszterrel minden közösséget megszakítanak. A St.-Etien-

nebe gyűlő vasárnapi kongresszus őt, mint renegátot ki fogja zárni a szocialista párt kebeléből.

MULATSÁG.

A 48-as népkör táncestélye. A nagyvárad 48-as népkör június hó 2-án tartja meg a Rhédey kert «Sport-terén» igen sikerültnek ígérkező táncvigalmát. A nyári táncmulatságra, mint értesülünk, nemcsak a kör tagjai és családtagjai, hanem városunk minden rétegéből igen sokan készülnek. A táncestély jövedelmét a Kossuth szobor alapja javára fordítják. E nemes cél már magába véve is elég biztosítékot nyújt a táncestélyt rendező bizottságnak arra, hogy fáradozásait méltó siker koronázza. A rendezőség már megtette a táncestély sikere érdekében dr. Adorján Emil és dr. Fenyő Sándor és Cser János r. biz. elnökök élén az intézkedéseket a legapróbb részletig a minap tartott bizottsági gyűlésében. A meghívókat legközelebb küldik szét.

Igazságszolgáltatás.

Szent István király becsmérése.

Mikor a »zsidógyerek« históriát ír.

— Esküdszéki tárgyalás. —

Nagyvárad, május 23.

A romboló elv maniakusainak szikra érzékek sincs az alkotó szellem értékelésére, megbecsülésére, tiszteletére. Hekuba nekik az alkotó tehetség, annak minden eredményes tevékenysége. Ime egy újabb bizonyosság.

Forgács (Freudentfeld) Dezső *ugynevezett* újságíró (mert az igazi újságíróknak megkivánt különösen etikai kellékeknek semmi jelét nem adta) a krajcáros Békésmegyei Hiradó politikai napilap 1906. évi augusztus 19-én megjelent számában »Szent István« címen cikket írt Szent István első magyar királyunkról, akinak ünnepét tudvalevőleg a magyar törvényhozás nemzeti ünneppé avatta. A »zsidógyerek« cikke a lap élén jelent meg vezércikknek, és az volt benne elmondva szép hegedű szóban, hogy a klérus, Istvánt királyt szentté avatta, Szent István király ünnepében annak a szent Istvánnak szellemét ünnepli ma is, aki karddal vágott utat az üdvösség számára a pogány magyarok között és ezrével irtotta ki a saját népét idegen főpapok és főurak segítségével; megszüntette a közösségnek azt a paradicsomi állapotát, amelyben akkor a magyarok éltek és a tőlük elvett földeket idegen főpapoknak és főuraknak ajándékozta. Hogy a kollektívizmus paradicsomi állapotának megkímélésével és fenntartásával hogy miként érte volna meg a magyar nemzet az 1906-ik évet, erre a kérdésre Forgács ur bölcsen adós maradt a felelettel.

Azt mondja tovább a cikk, hogy Szent István keresztényi szeretettel rokonait megölette, másoknak ölmet öntve füleibe, lehetetlenné tette, hogy magyar rokonai s Arpád lejtőlelem utódai követhessék a trónon, hanem egy idegent, papok neveltjét erőszakolta őseink nyakára. »A klérus pedig szentté avatta ezekért Istvánt, mert kiszolgáltatta neki az országot és teljhatalmúvá tette a nemzetközi fekete hadsereget Magyarországon.«

Szóval Forgács ur, mint cikke elárulja, nem tudja azt, hogy Szent Istvánt nem a klérus, hanem az egyetemes róm. kath. anya-

szentegyház avatta szentté; hogy Ajtony, Gyula és Koppány vezérek közönséges politikai lázadók voltak, akiknek a pogány magyar vallás csak alkalmas eszköz volt, hogy lázadó zászlajuk alá híveket toborozzanak; hogy bőkezű adományait szent István nem idegen főpapoknak és főuraknak, hanem magyar intézményeknek, püspökségeknek, monostoroknak, ispánságoknak végeredményben a magyar államságnak és kulturának tette; hogy Vazul összeesküvése miatt bűnhődött; hogy szent István nem karddal, hanem személyes igehirdetéssel és jó példájával, az egyház szervezésével terjesztette a kereszténységet, hogy nem viselt irtó háborút a saját népe ellen, hanem a politikai kalandorok ellen volt kénytelen erőlyesen felépni épen a saját népe jóvoltáért, ezeréves fennmaradása biztosításáért stb. stb.

De még ez hagyján. Elvégre egy »zsidó gyerektől« csak nem kívánhatjuk meg, hogy tudjon is, mikor ír. De már annyi illendőséget elvárhattunk volna ő rigyelmétől, hogy szent István emlékéit, akit ez ország 10 millió katolikusa szentként tisztel, a kinek emlékére a magyar törvényhozás ünnepet avat, meg ne becsmérje egy olyan idegen, nem magyar fajhoz tartozó újságíró, aki itt a magyar nemzet liberális jóvoltából a jogok és szabadságok teljességét élvezzi — büntetlenül szinte a szabadságig. Mert szent István emlékéit becsmérli az, aki oly szellemet tulajdonít neki, mely tudatosan a nép megrontásán működik.

A nagyvárad kir. ügyészség inkriminálta a Békésmegyei Hiradó említett cikkét és Forgács (Freudentfeld) Dezsőt, a cikk íróját a mai esküdszék elé állította osztályelleni izgatás és szent István király emlékének meggyalázása miatt.

Az érdekes esküdszéki főtárgyalásról ez a tudósításunk:

A főtárgyalást *Csulyok* Béla dr. törvényszéki bíró vezette, mint az esküdszék elnöke. Szavazóbírák voltak: *Korn* Lajos és *Vámosy* Mihály törvényszéki bírák. A vádat *Gáthy* Bálint kir. alügyész képviselte. A vádlott a főtárgyalásra *Friedländer* Sámuel dr. védőügyvéd kíséretében jelent meg.

A vádlottnak személyes viszonyairól való megkérdezése és az esküdtek kisorsolása után a vádlott kihallgatásával kezdetét vette a bizonyító eljárás.

Forgács (Freudentfeld) Dezső nem érzi magát bűnsnek a vád tárgyává tett bűncselekményekben. Védelmére azt adja elő, hogy ő a cikket a Békésmegyei Hiradó felelős szerkesztője megbízásából, mint a lap segédszerkesztője, alkalmi közleménynek írta. De sem izgatni vele a főpapi és főnemesi osztály ellen, sem Szent István emlékéit, mint a róm. kath. hitfelekezeti vallásos tiszteletének tárgyát meggyalázni nem volt szándékában.

A vádlott erkölcsi bizonyítványainak és más okiratoknak felolvasása után *Gáthy* Bálint tette meg indítványát az esküdtekhez intézendő kérdések tárgyában. A feltett két kérdés az osztály elleni izgatás és Szent Istvánnak, mint a római kath. vallás tisztelete tárgyának meggyalázása tényálladekát ölelte fel.

A kérdések megállapítása után a perbeszédre került a sor.

Gáthy Bálint kir. alügyész bizonyítja, hogy az inkriminált közlemény tartalma világosan elárulja a vádlott bűnözési szándékát. Hosszasan vitatja a vádlott bűnösségét az izgatásban és szent István király meggyalázásában.

Friedländer Sámuel védő vitatja a vád törvényes kellékeinek hiányát. Aztán bizonyítja, hogy az inkriminált közleményben sem izgatás, sem szent István meggyalázása nem foglaltatik. Az esküdtek az elnöki resuma után For-

gács Dezső vádlottat nem bűnsnek mondták ki, mire a törvényt alkalmazó bíróság őt a vád és következményei alól felmentette. Az ítélet jogerős.

A végső tanulság pedig az, hogy Szent István magyar király emlékéit megbélyegeztette, becsmérte egy »zsidógyerek« büntetlenül, mert a magyar büntető kódex ilyen kegyetlen excessusok ellen védelmet nem nyújt.

Feljegyzésre méltó mozzanata még a mai főtárgyalásnak az, hogy ott volt mindvégig érdeklődő hallgatóságnak a helybeli szocialdemokrata pártiak elűje és az esküdtek telmentő verdiktje oly jól esett neki, hogy bizonyossága lehet annak, mikép a szocialdemokrácia mennyire nem ellensége (?) a vallásnak, aminek különben a szocialdemokráciával kacérkodó védőügyvéd nem egy cinikus gunyoros kiszólása szintén ékes jelét adta.

Fischer Halász Róza a vádlottak padján. Tegnap számunkban megemlékeztünk róla, hogy Fischer Halász Rózáknak »szanatóriumát« a rendőrség szétugrasztotta. A csodadoktornak bámulatosa ez a vakmerősége, melylyel megmerete alakítani a szanatóriumot. Ugyanis az első ízben szétrobbantott kuruzslói műterem és a meg nem engedett gyógykezelés ügye még nem nyert teljes befejezést. A járásbíróság az első esetben 160 koronára ítélte az öregasszonyt, aki ezt az ítéletet megfelebbezte. A királyi törvényszék tegnap foglalkozott ez ügygel s Fischer büntetését tekintettel magas életkorára 160 koronáról 30 koronára szállította le.

KÖZGAZDASÁG.

A nagybárodói vásár. Nagybárod község lakossága kerellemmel járult a kereskedelmi miniszterhez a jövő hó 24-ére eső országos vásár elnapolása tárgyában. Nagybárod község lakossága ugyanis tulnyomóan román, kiknek pünkösdi ünnepük június 24-ére esik és e miatt kérik a vásár napjának elhalasztását a következő napra vagyis 25-ére.

NYILTTÉR.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. Eredeti Panama-kalapok. Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zefir ingek. Elegáns divatmelények.

50

Egyedüli raktár a hirneves Engelhardt féle Carlsbadi cipőkből.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKIOS GYULA.

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neu-
raszteniásoknak, női bajokban szen-
vedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Esztercze-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstenyő környezet, su-
balpin klíma. Hideg és meleg fürdők.
Vasas és szénsavas források.

Előidény június 15-től július 5-ig.

Előidényben a szobák árából 20
százalék engedmény.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbérletesség,
Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től
Radna-Borbereken. 61 1-0

HIRDETESEK

jutányos árban felvételnek a

„TISZANTUL”

kiadóhivatalában.

Uj fényképészeti és testészeti műterem
Nagyváradon.

LEMBERT EDE

fényképészeti és
festészeti műterme

mely a modern kor kivá-
nalmainak megfelelően telje-
sen ujonnan épült Rákóczi-ut
8. szám a. (Fő-u. Györffy-ház)

megnyílt.

Műtermében készít:

Platin képeket

Aquerelleket

48 Olajfestményeket

és régi képek után új másolatokat.

Elsőrangú kivitel!

Egy új vas ágy, réz-
diszítással olcsón

= eladó. =

Cím: Fő-utca, Rimanóczy-
palota I. em. 12. ajtó.

Most jelent meg!

A modern rajzoktatás vezérfonala
II. kötete.

Írta: **Szücs Izsó** iparisk. igazg., tanító-
képző intézeti rajztanár.

Tartalom: a) Rajzoktatás szemlélet
alapján, kézügyességi foglalkozásokkal
(kézi munkával) kapcsolatban. b) Kéz-
ügyesítő gyakorlatok. Tanmenet 37
mintaalapon 40 leckemintával.

Bolti ára 6 korona.

Megrendelhető: **Sebő Imre** könyvki-
adónál Nagyvárad.

Ugyanazon kiadásban megjelent: **Szücs
Izsó:** »A modern rajzoktatás vezérfonala« I.
kötete. 6 korona. Tartalom: a) Előtanul-
mányok. b) ösztönszerű rajzoktatás.

Approbálva: 78494. sz. a. népiskolák,
óvó-, és tanítóképzők s középiskolák
alsó osztályai részére.

Kivonat a hivatalos bírálatból... Számol
a hazai viszonyokkal, a tanítók jelenleg még
rajzbeli kiképzettségével... Művének minden
sorából a tárgy iránti szeretet, annak komoly
megfontolása és kitartó tanulmányozása szól.
Sok évi tapasztalat és kísérletei a rajzoktatás
terén becsesekké teszik e mű tartalmát...
Művének minden fejezete érdekes és beható
tanulmányra vall... Tárgyát szerző nagy kö-
rültekintéssel és alaposan dolgozta ki,
amiért teljes elismerés is illeti... Rajzokta-
tásunk fejlődésére csak jótékony hatással lehet
e munka...

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vevőlisták,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báti meghívók,
táncrendek, etlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Csodálatos olcsó!**Vásárlásra ritka alkalom!**

kinálkozik mostan egy **rövid ideig** a t. vevőközönségnek

TESZLER SIMON gyapjuszövet és posztónagykereskedőnél (Zöldfa-utca 33.)

Ki célba vett **más vállalat** következtében raktárán levő összes árucikkeit mélyen leszállított árban bocsátja eladásra.

HAÁSZ MANÓ

női kézmű- és divatáruháza
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

A költözködéshez szükséges szőnyegek, függönyök, garnitúrák, paplanok, és matracok a legnagyobb választékban kaphatók.

Ugyszintén minden más nyári cikkek-

ben is gyönyörű újdonságok vannak.

51

Az árak pedig, tekintettel a nálam levő nagy forgalomra, a legolcsóbbak.

A 4°-os**magyar koronájáradék**

junius hó 1-én esedékes szelvényeit már folyó hó 20-tól kezdve költségmentesen beváltja a **Biharmegyei kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank, Nagy-Teleky-utca,**

5915—907 szám

Hirdetmény.

A nagyváradi városi vasút társaság által Kolozsvári utca vonalának folytatásaként Várad-Velence állomás VIII. sz. vágányától elágazóan tervezett szarvnyonal s ebből az Irce-től téglagyárhoz az Auróra részvénytársaság vegyi termékek ipartelepéhez s a rendes téglagyárhoz elágazó iparvágányok közigazgatási bejárását a kereskedelemügyi min. miniszter f. évi május hó 10-ik napján 36344/III-1907. sz. a. kelt leiratával elrendelte.

A közigazgatási bejárás megkezdésének határidejéül 1907. évi május hó 25. napjának d. e. 9 óráját, összejöveteli helyül pedig Nagyvárad th. f. városi városhazanak tanács-termét jelölte meg.

Miről érdekeltek az értesítem, hogy ezen bejáráson elegendő felelősséget észrevételeiket előterjeszthetik.

Nagyvárad városi tanácsának 1907. évi május hó 18-an tartott üléséből.

Rimler Károly,

62 1—2.

p. á. m. s. t.

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és uri-

divat üzlete

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.

5

Nagyvárad város**VILLAMOS MŰVE**

Értesítjük a városi közönséget, hogy a raktáron tartott izzólámpa körtéket tással gyertyánok helyett kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, a kőrtékes izzólámpa különlegesen olcsón kaphatók. Ugyancsak kaphatók nernst-lámpák, amelyeknek 15 watt fogyasztása van.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyártásúak, árak mellett

kaphatók a villamos művek igazgatóságánál.

villamosvilágítás

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, valamint a csatlakozások, szálvezetékek, berakások és minden e szakmába vágó munkát a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Kérésre árajánlatot adunk ingyen.